

UDRUGA UPRAVNIH I BIROTEHNIČKIH ŠKOLA RH

SUDJELOVANJE RADNIKA U ODLUČIVANJU

Vesna Ramljak, dipl. iur.

Radničko vijeće

- Pravne osobe sa **sjedištem u Republici Hrvatskoj**, koje svoje poslovanje (gospodarsku djelatnost) obavljaju u Republici Hrvatskoj,
- Pravne osobe sa **sjedištima u državama članicama Europske** unije odnosno državama koje su potpisnice Ugovora o europskom gospodarskom prostoru (u daljnjem tekstu: države članice) i Republici Hrvatskoj, a imaju **sjedište društva, podružnice ili zadruga** na teritoriju Republike Hrvatske, a obavljaju gospodarsku djelatnost na razini Europske unije, mogu osnovati.

Zakonodavac navodi mogućnost osnivanja:

- radničkog vijeća,
- skupova radnika,
- predstavnika radnika u organu poslodavca,
- europskog radničkog vijeća,
- predstavnika radnika u organu europskog društva,
- sudjelovanja radnika u odlučivanju u europskoj zadruzi,
- sudjelovanja radnika u odlučivanju kod prekograničnog pripajanja ili spajanja poslodavaca.

- Radnici imaju pravo sudjelovati u odlučivanju kod poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji zapošljava najmanje **dvadeset radnika** o pitanjima u svezi s njihovim **gospodarskim i socijalnim pravima i interesima**.
- Broj članova radničkog vijeća ovisi o broju zaposlenih osoba kod poslodavca, a kandidata može predložiti sindikat odnosno najmanje 10% radnika zaposlenih kod poslodavca.

- Obveza je poslodavca kod kojeg je utemeljeno radničko vijeće da o određenim pitanjima **obavještava, savjetuje se** s radničkim vijećem, te o određenim pitanjima koja se odnose na gospodarska i socijalna prava i interese, radničko vijeće **suodlučuje** s poslodavcem.
- Poslodavac je dužan **savjetovati** se prije donošenja odluke s radničkim vijećem o pitanjima važnim za položaj radnika, npr. donošenje pravilnika o radu, planu godišnjeg odmora...

-
- Poslodavac može samo uz **prethodnu suglasnost** radničkog vijeća koju ono mora dati ili uskratiti u roku od 8 dana, npr.:
 - otkazu člana radničkog vijeća
 - otkazu kandidatu za člana radničkog vijeća koji nije izabran
 - otkazu radnika kod kojeg postoji smanjena radna sposobnost
 - otkazu radnika starijem od šezdeset godina

-
- Radničko vijeće je obvezno redovito obavješćivat radnike i sindikat o svom radu te primati njihove poticaje i prijedloge.
 - Ako nije utemeljene radničko vijeće kod poslodavca **sindikalni povjerenik** preuzima sva prava i obveze radničkog vijeća do izbora predstavnika radnika u organu poslodavca.

Skupovi radnika

- Skupovi radnika održavaju se dva puta godišnje kako bi radnici mogli raspraviti o radu radničkog vijeće te stanju i razvoju poslodavca.
- Skupove radnika saziva u suglasnosti s poslodavcem radničko vijeće ako je utemeljeno odnosno poslodavac.
- Poslodavac može i bez radničkog vijeća ako ocijeni da je to potrebno sazvati skup radnika.

Predstavnik radnika u organu poslodavca

- Predstavnik radnika imenuje se u organ koji nadzire rad odnosno poslovanje poslodavca, nadzorni odbor, upravni odbor odnosno odgovarajući organ.
- Bira se i imenuje jedan radnik na način i po postupku za izbor člana odnosno članova radničkog vijeća ako kod poslodavca nije utemeljeno radničko vijeće, a ako jeste predstavnika radnika u organ poslodavca bira radničko vijeće.

Europsko radničko vijeće

- Radnici u europskom radničkom vijeću nemaju mogućnost **suodlučivana** s poslodavcem, ali ih je poslodavac dužan **obavješćivati** i **savjetovati** se s njima o pitanjima koja bi mogla imati utjecaj na gospodarska i socijalna prava i interese radnika.

-
- Središnja uprava je dužna osigurati potrebna sredstva za osnivanje i rad europskog radničkog vijeća.
 - Kako bi se osnovalo Europsko radničko vijeće osniva se pregovarački odbor.
 - Odbor se može utemeljiti na pisani zahtjev najmanje 100 radnika ili njihovih predstavnika zaposlenik u najmanje dva povezana poslodavca ili podružnica u različitim državama članicama.
 - Zahtjev se podnosi središnjoj upravi. Ukupan broj pregovaračkog odbora utvrđuje se zakonom na način da iz svake zemlje u kojoj posluje poslodavac odnosno podružnica ima jednog predstavnika radnika.

-
- Europsko radničko vijeće ima pravo jedanput godišnje održati sastanak sa središnjom upravom, radi obavješćivanja i savjetovanja u pogledu pitanja koja se odnose na poslodavca, podružnicu ili povezane poslodavce u cjelini ili na najmanje dva poslodavca ili podružnice koji se nalaze u različitim državama članicama.
 - Europsko radničko vijeće se imenuje, odnosno bira na razdoblje od četiri godine.

Kolektivni subjekti mogu biti različiti, a najčešći su:

- udruge radnika organizirane u sindikate,
- udruge poslodavaca organizirane u udruge poslodavaca,
- kolektivni predstavnici radnika, ako sindikat kao udruga radnika nije organiziran, u radničkim vijećima,
- predstavnici radnika u organu poslodavca,
- sindikalni povjerenik,
- skupovi radnika,
- država putem javnopravnih tijela
- međunarodne organizacije itd.

-
- Stvaranje kolektivnih subjekata i pravo na stvaranje kolektivnih subjekata odnosno koaliranja ima svoje povijesne pretpostavke i razvoj.

Povijesno su se razvila **dva** načina osnivanja sindikalnih organizacija:

- Prvi način je da svi radnici jedne struke odnosno djelatnosti imaju jedan jedinstveni unitarni sindikat, npr. pomoraca, radnika u zdravstvu itd. odnosno pluralistički način osnivanja sindikalnih organizacija što znači da postoji više sindikata unutar jedne struke odnosno djelatnosti pa su ti sindikati u osnovi sindikalno podijeljeni.
- Drugi industrijski način osnivanja sindikata čini organizacijski jedan sindikat u okviru jednog poduzeća, bez obzira na posao kojeg radnici obavljaju odnosno završeno obrazovanje.
- Sindikalne organizacije udružuju se u saveze (kontinentalno pravo) odnosno federacije (anglosaksonsko pravo) čime u stvari jačaju svoj položaj.
- Udruživanje, povezivanje može biti vertikalno i horizontalno, funkcionalno i teritorijalno.
- Mogu se udruživati na nacionalnoj osnovi i međunarodnoj. Bez obzira na način djelovanja i organiziranja država nastoji od samih početaka organiziranja sindikata maknuti sindikat od političkog djelovanja i vezati djelovanje sindikata na područje rada.

Sindikati i udruge poslodavaca

- Radnici i poslodavci imaju pravo, bez bilo kakve razlike, po svojem slobodnom izboru, utemeljiti sindikat odnosno udruhu poslodavaca, te se u njega učlaniti, uz uvjete koji mogu biti propisani samo statutom ili pravilima toga sindikata odnosno udruge.
- Radnik, odnosno poslodavac slobodno odlučuje o svojem pristupanju udruzi i istupanju iz udruge.

- Sindikat može utemeljiti najmanje deset punoljetnih poslovno sposobnih fizičkih osoba.
- Udrugu poslodavaca mogu utemeljiti tri pravne osobe ili punoljetne poslovno sposobne fizičke osobe.
- Udrugu više razine mogu utemeljiti najmanje dvije udruge sindikata odnosno poslodavaca.
- Udruga i udruga više razine stječe pravnu osobnost danom upisa u registar udruga.
- Da bi sindikalna udruga mogla biti stranka kolektivnog ugovora mora biti utemeljena i registrirana sukladno zakonu.

Literatura

- Zakon o radu
- Izmjene i dopune zakona, 2011. i 2012.

Digitalni izvor

- <http://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>